

S VYUŽITÍM AR+VR

Tato metodika umožňuje komplexní využití všech komponent projektu Gulag XR. Žáci tak mohou rozvíjet historické znalosti prostřednictvím výukových videí, porovnávat perspektivu velkých dějin s osobními příběhy pamětníků z různých zemí. Velmi důležitou složkou je badatelská práce s využitím badatelského deníku a rozšířené reality (AR) v tabletech¹. Unikátní je pak prožitek simulace prostředí gulagu pomocí virtuální reality (VR). I když se může zdát, že jde o technologicky náročný projekt, při dobré organizaci lze vše zvládnout během 4 vyučovacích hodin. Tato metodika, ověřená na českých školách, vám ukáže, jak na to.

FAQ k použití VR:

Q: Jaký je hlavní přínos využití VR v této výukové lekci?

A: Hlavním přínosem využití VR je, že žáci mohou na vlastní kůži zažít vizuální i zvukové prostředí gulagu. Díky silnému pocitu přítomnosti ve virtuální simulaci jsou schopni lépe pocítit atmosféru, stísněnost i drsnost prostředí. To vede k mnohem emotivnějšímu prožitku, než kdyby pouze analyzovali fakta z textů či videí. Zážitek ve VR tak může téma Gulagu mnohem více přiblížit.

Q: Jak propojit VR zážitek s dalšími částmi výuky (videa, AR, diskuse)?

A: Aby VR nezůstala jen povrchní atrakcí, je třeba ji dobře propojit s dalšími částmi výuky. Nejlepší je nechat žáky nejprve prostřednictvím studia pramenů a příběhů získat potřebné historické znalosti. Teprve potom je vhodné zařadit VR, kde mohou zážitek porovnat s tím, co se naučili. Vždy je ale důležitá diskuse a reflexe. V tom je nezastupitelná role vás jako učitele a nenahradí ji žádná nereálná realita ani umělá inteligence.

Q: Kolik musím mít VR zařízení, abych to časově zvládl?

A: Ideální je mít 1 zařízení přibližně na 5 žáků. Ale ukážeme vám i způsoby, jak to zvládnout s pouhým jediným headsetem na třídu.

Q: Jaké prostory jsou potřeba pro VR? Co když je ve škole nemáme?

A: Z naší zkušenosti přímo ze škol jasně vyplývá, že zážitek s využitím VR lze bezproblémově zprostředkovat i v běžných školních budovách. Na jedno zařízení potřebujete přibližně prostor 2,5 x 2,5 metry. A pokud ho nemáte ve třídě či tělocvičně, můžete využít třeba prostor na chodbě.

Q: Bojím se, VR může být pro některé žáky psychicky náročná.

A: Je pravda, že prožitek ve virtuální simulaci gulagu může být pro žáky náročnější než jiné části výuky. Podobně emotivní ale může být i práce s videi či studium faktů o životě vězňů.

Důležité je vytvořit ve třídě bezpečné prostředí, aktivně žákům naslouchat a nechat prostor pro sdílení dojmů. VR simulace nezobrazuje explicitní násilí, spíše umožňuje zažít atmosféru prostředí a podnítit přemýšlení. I přesto je potřeba téma citlivě uchopit a reflektovat etické otázky. Ukážeme si, jak na to.

Zvláštní pozornost je třeba věnovat žákům, kteří mají nějaké specifické problémy (například se dlouhodobě léčí s psychi-

kými potížemi, mají negativní zkušenosti s pobytem v uzavřených prostorech, trpí klaustrofobií apod.). Předem individuálně promluvte s žáky, o kterých víte, že mají nějaké psychické obtíže, traumata či fobie. Citlivě jim vysvětlíte téma virtuální reality a ujistěte se, že rozumí, co mohou zažít.

Zeptejte se jich, zda by pro ně mohl být takový zážitek stresující či spouštěč úzkosti nebo jiných obtíží. Pokud ano, domluvte se, že virtuální realitu raději vynechají a zůstanou pozorovateli. Je zde možnost si prohlédnout VR pouze jako video.

Ujistěte je, že je v pořádku zážitek odmítnout a že je kvůli tomu nebudete hodnotit hůře. Zdůrazněte, že jejich duševní zdraví a pocit bezpečí ve škole jsou přednější než splnění úkolu.

Pokud se přesto rozhodnou virtuální realitu vyzkoušet, domluvte se, že na ně budete během zážitku dohlížet a v případě potřeby je upozorníte na možnost brýle sundat.

Po skončení aktivity s nimi proberte jejich pocity a znovu je ujistěte, že jde jen o simulaci minulosti. Nabídněte jim možnost si o zážitku popovídat i individuálně po hodině.

Sledujte jejich chování i v dalších dnech a ptejte se, zda zážitek neměl pro ně jakékoli negativní dopady. V případě potřeby doporučte, aby vyhledali odbornou pomoc.

Q: Mám z těch technologií strach. Co když něco nebude fungovat?

A: Je pochopitelné, že kombinace více technologií (VR, AR, tablety) může na první pohled působit složitě. Avšak nepropadejte panice. Lekce je navržena tak, aby ji zvládl každý učitel. Nicméně:

- Předem si dobře prostudujte tuto metodiku a návody k použití technologií.
- Vše si předem v klidu vyzkoušejte doma.
- Připravte si plán B pro případ technických obtíží a aktivujte základní nástroj učitelského řemesla: umění improvizace :-)
- Svě obavy ohledně toho, že ne vše půjde hladce, směle sdělte i svým žákům. Klidně je požádejte o součinnost. Ukážete jim tím, že i učitel se občas potýká s nejistotou a technickými problémy. Nebojte se zeptat zdatnějších žáků na radu ohledně technologií. Často mají cenné znalosti a rádi pomohou. I když něco nevyjde, berte to jako příležitost k diskusi o tom, jaké to je, když věci nejdou podle plánu. Žáci to ocení víc než dokonale hladký průběh. Užijte si lekci i přes drobné komplikace. Vaše nadšení pro věc je pro žáky největší motivací!

¹V současnosti podporujeme pouze zařízení Android. Bližší informace najdete zde: www.gulagxr.eu/komiks-a-rozsirena-realita. O zpřístupnění aplikace na Apple store usilujeme, ale v současnosti bohužel nelze tablety iPad využít.

Q: Nemáme stabilní internet.

A: To vůbec nevádí. Všechny aplikace jsou připraveny tak, aby fungovaly zcela nezávisle na připojení k internetu.

Q: Zvládnou to v hodině sám?

A: Zvládnete. Nicméně pokud máte možnost pracovat v tandemu, je to lepší. Žáci budou pracovat ve skupinách svým tempem a určitě nastane situace, kdy třeba skupina

1 bude potřebovat pomoc při řešení úloh v rozšířené realitě a skupina 2 bude potřebovat pomoc ve virtuální realitě. V tu chvíli se vám pomoc kolegy bude velmi hodit. Pokud se rozhodnete pro tandemovou výuku, je nezbytné, aby si i váš kolega prošel přípravou, věděl, jak se která technologie ovládá a co má dělat. V opačném případě se budete kromě žákovských skupin muset starat také o kolegu. A to nechcete :-)

Kdy se tato metodika hodí?

- Chci, aby si žáci vyzkoušeli práci skutečného badatele – formulaci hypotéz, sběr a analýzu dat, kritické zhodnocení.
- Ve škole máme tablety/žáci smějí používat své mobily.
- Chci, aby žáci spolupracovali, komunikovali a rozdělovali si role.
- Nevadí mi hluk ve třídě.
- Vítám, když žáci kladou zajímavé otázky včetně těch, na které právě neznám odpověď.
- Myslím, že případnou poruchu přístroje dokážu zvládnout.
- Nevadí mi, když se jako učitel upozadím.
- Škola mi umožní využívat i prostory jiné, než je jenom naše třída.
- Část aktivity s VR mohu svěřit žákům.

Kdy se tato metodika nehodí?

- Chci předat co nejvíce faktů v co nejkratším čase.
- Nemám žádné tablety a žáci nesmějí používat mobily.
- Moji žáci zatím nezvládají samostatně si organizovat práci a potřebují vedení učitele.
- Vadí mi hluk ve třídě.
- Necítím se komfortně, když se mě žáci ptají na něco, na co neznám odpověď.
- Bojím se, že se něco rozbije nebo nebude fungovat.
- Vyhovuje mi, když hodinu zcela řídím já.
- Škola mi nepovolí využít např. chodbu či tělocvičnu.
- Na žáky musím neustále dohlížet, nesmím je nechat pracovat s technikou o samotě.

CÍL:

Žák si osvojí základní fakta o období sovětských represí. Žák porovná individuální příběh pamětníka s širším historickým kontextem. Identifikuje odlišné perspektivy malých a velkých dějin. Žák ve spolupráci formuluje výzkumnou otázku na zadané téma, stanoví hypotézu a pokusí se ji verifikovat pomocí zdrojů v badatelském deníku. Žák prezentuje výsledky svého šetření před spolužáky včetně svého postoje k totalitním režimům a porušování lidských práv. Žák zažije emocionální prožitek pobytu v prostředí gulagu díky virtuální realitě, reflektuje jej a prohloubí si tak porozumění pro hodnoty svobody a lidské důstojnosti.

Pomůcky

Počítač, projektor, reproduktory, tablety, vytištěné badatelské deníky – alespoň 1 pro skupinu, papíry a psací potřeby, VR headsety.

Čas

4 a více vyučovacích hodin (projektový den)

Způsob práce

Žáci sledují video, diskutují, pracují s badatelským deníkem ve skupinách, pohybují se ve virtuální simulaci tábora Gulagu.

FÁZE 1 / 10 min.

Aktivita: Evokace

Popis:

Viz samostatná metodika „Evokace“ – vyberte 1 či více aktivit.

Fáze evokace je při výuce o sovětských represích obzvláště důležitá. Žáci často nemají dostatečné povědomí o daném tématu (narozdíl například od oblíbených témat třeba ze středověku nebo druhé světové války). Proto ho nemusí považovat za důležité a nemusí být ochotni se jím vůbec zabývat. Evokace jim umožní aktivovat dosavadní znalosti a představy a propojit je s novým učivem. To podníť jejich zvědavost a motivaci se o problematice dozvědět více. Zároveň tím zjistíte, s jakými představami či mýty žáci do výuky vstupují. Na ty pak můžete ve fázi uvědomění cíleně navázat a uvést je na pravou míru.

V průběhu evokační fáze zmiňte, že v hodině budeme pracovat s digitálními technologiemi a z toho vyplývá, že se budeme muset řídit pravidly pro zacházení s nimi. Nejlepší je, když necháte žáky samotné definovat, jaká by ta pravidla měla být, včetně důsledků případného nedodržování. Žáci jistě dokáží svými slovy pojmenovat pravidla podobná těmto:

- S technikou zacházíme opatrně a šetrně.
- Nepoužíváme ji k činnostem, které nejsou součástí výuky (např. surfování na netu, hraní her).
- Respektujeme pokyny učitele při předávání zařízení.
- Hlásíme případné technické problémy.
- Pomáháme spolužákům v případě potíží s ovládním.
- Po skončení aktivit vracíme zařízení v pořádku učiteli.

Skutečnost, že budeme pracovat s VR, můžete zmínit, ale z naší zkušenosti je lepší to nechat jako okamžik překvapení (např. pokud ve škole s VR nepracujete pravidelně). Případně můžete říci, že v hodině budeme používat virtuální realitu, ale více se k tomu nevyjadřujte. Proč? Virtuální realita stále není běžnou součástí domácností (jako např. mobilní telefon). Proto pro většinu žáků půjde o nový, neznámý zážitek. Pokud předem prozradíte detaily, může to nejen vzbuzovat zvědavost a obavy z neznámého, ale také vést k nežádoucímu zaměření pozornosti na technické aspekty VR. Žáci se pak mohou ptát na konkrétní typ headsetu, srovnávat s jinými typy apod. To může zbytečně odvést pozornost od hlavního tématu hodiny.

Zároveň je třeba ošetřit situace, kdy dítě z bohatší rodiny VR zná a má potřebu to dávat najevo. Mohlo by to prohlubovat sociální rozdíly ve třídě. Proto doporučujeme zachovat prvek překvapení a detaily neprozrazovat.

Komentáře a tipy

Vyberte dle svých časových možností některou z metod uvedených zvlášť v kapitole Evokace.

Tip: V evokační fázi se nevěnujte tomu, jak pracovat s VR. Z naší zkušenosti tomu žáci nebudou věnovat pozornost, nezapamatují si to, a zbytečně si ubíráte čas, protože to pak budete muset zopakovat ještě jednou.

Komentáře a tipy

Zde jsou možná méně známá slova a možné definice:

represe – tvrdé potlačování odporu nebo nesouhlasu s režimem

impérium – rozsáhlý stát ovládající mnoho zemí

chaos – naprostý zmatek, nepořádek

teror – násilí páchané na obyvatelstvu k zastrašení

agitace – šíření myšlenek a idejí k ovlivnění lidí

archiv – sbírka historických dokumentů

perzekuce – pronásledování lidí kvůli jejich názorům či identitě

sovětský – vztahující se k Sovětskému svazu

sabotáž – úmyslné poškozování či maření činnosti

špionáž – tajné získávání informací pro cizí mocnost

norma – stanovené pravidlo, míra či požadavek

amnestie – udělení milosti, prominutí provinění

lágr – tábor Gulagu

FÁZE 2 / 5–10 min.

Aktivita: Upřesňujeme význam slov

Popis:

Předtím, než žákům pustíte výukové video nebo se pustíte do práce se vzpomínkami pamětníků, je dobré si společně s žáky projít pojmy, které mohou být nejasné. Zde jsme vybrali některé pojmy, které se vyskytují ve videu a které jsou zejména mladším žákům málo známé. Níže uvádíme také několik způsobů, jak je možné se významům pojmů naučit.

Varianta 1 PROSTÉ SEZNÁMENÍ

Uvedte pojem, který si myslíte, že by žákům mohl být neznámý, a společně s žáky diskutujte o jeho významu. Nejde o to najít přesnou definici, ale přiblížit význam slov tak, aby byl pro žáky srozumitelný úměrně jejich věku. Klidně uveďte příklady z jiného prostředí. „Pojem A je jako když...“

VARIANTA 2 BINGO

Příprava:

- Připravte 12 karet s definicemi slov.
- Každému žákovi rozdejte náhodný výběr 9 definic ve čtvercové síti 3x3.

Průběh hry:

- Postupně čtete žákům slova ze seznamu.
- Úkolem žáků je označit na své kartě definici odpovídající danému slovu.
- Vyhrává ten, kdo první označí 3 slova v řadě (vertikálně, horizontálně nebo diagonálně) a zakřičí „Bingo!“.

VARIANTA 3 HORKÉ KŘESLO

Žák sedí zády k tabuli, zatímco učitel napíše slovo na tabuli. Ostatní žáci musí pak vysvětlit toto slovo studentovi, který sedí zády k tabuli, aniž by ho přímo jmenovali. Žák v horkém křesle pak musí hádat, o jaké slovo jde. Tuto hru lze hrát rychle s několika různými slovy a studenty.

VARIANTA 4 HLEDÁME DEFINICI

Pro tuto aktivitu je potřeba předem připravit kousky papíru s výrazy a samostatně také s odpovídajícími definicemi. Rozdejte žákům náhodně kousky papíru a požádejte je, aby našli své „partnery“ s odpovídajícím výrazem nebo definicí. Jedná se o rychlou a interaktivní aktivitu, která žáky nutí komunikovat a diskutovat o významech slov, uvést definice do kontextu a přemýšlet kriticky.

VARIANTA 5 ŽIVÉ OBRAZY

Žáci stojí v kruhu, mají zavřené oči, učitel přečte termín a žáci mají zkusit jeho význam vyjádřit tělem. Pak otevřou oči a komentují se. Je zajímavé, že žák často spontánně vytvoří odpovídající živou sochu, aniž by si byl vědom toho, že termín zná.

FÁZE 3 / 10–15 min.

Aktivita: Video CO TO BYL GULAG

Popis:

Výukové video přehledně shrnuje klíčová fakta o sovětských represích. Poskytuje ucelený makropohled na historický vývoj represí se zaměřením na období Staliny vlády a evropský kontext gulagů.

Video lze využít pro stručné uvedení do problematiky na začátku výuky.

Stačí video pouze pustit a vyzvat žáky, aby se zaměřili na zodpovězení svých dosavadních otázek k tématu či určení zásadních informací.

Zde je odkaz na video: www.gulagxr.eu/video-a-pribehy

Po zhlédnutí videa se nezapomeňte zeptat, co bylo pro žáky nové. Např. pro mnoho žáků v pilotních lekcích bylo nové, že Gulag nebyl jen jeden tábor, ale celý systém táborů. Jiní si neuvědomovali rozsah tohoto systému a počet obětí. Většina žáků pak nevěděla o evropském rozměru represí.

S tím také souvisí otázka, proč se tématem Gulagu máme zabývat v naší zemi.

Před další fází se také můžete zeptat, co by žáci potřebovali vědět dále, aby prohloubili své poznání sovětských represí, a podle toho uzpůsobit výuku.

Z naší zkušenosti žáci většinou chtěli poznat příběh nějakého skutečného pamětníka z naší země. Což také nabízíme jako další možný krok.

Komentáře a tipy

Zde jsou otázky, které je možné zodpovědět po zhlédnutí videa:

1. Kdy a z jakého důvodu vznikly v Sovětském svazu první pracovní tábory?
2. Kolik lidí bylo během existence gulagů vězněno v táborech a kolik jich v nich zahynulo?
3. Jak vypadaly typické pracovní podmínky a denní režim vězňů v gulazích?
4. Kdo všechno se mohl stát obětí uvězněnou v pracovním táboře a z jakých důvodů?
5. Jaký byl osud lidí po propuštění z gulagů a kdy byly tábory oficiálně zrušeny?
6. Proč se tématem Gulagu máme zabývat v naší zemi?

Tip: Místo pouštění celého filmu najednou můžete také pustit video po částech a nechat žáky odhadovat, co se stane dál. Mohou tipovat další fakta či události ještě předtím, než video dopoví příběh. Mohou tím aktivovat své dosavadní znalosti (např. o druhé světové válce, dopadech smrti Stalina apod.).

Tip: Pokud máte málo času a tématem sovětských represí jste se již zabývali v předchozí výuce, můžete tuto část přeskočit. Případně nahradit tím, že nakreslíte časovou osu a na ni společně s žáky zaznamenate významné události v historii sovětských represí.

Aktivita: Příběh pamětníka

Popis:

Vyberte příběh pamětníka z archivu příběhů.

Vzpomínky pamětníka vnášejí do výuky rozměr tzv. malých dějin, a vhodně tak doplňují informace z předchozího videa. Umožňují nahlédnout sovětské represe prizmatem utrpení konkrétního člověka. Všechna videa jsou emočně poměrně náročná, proto připomeňte žákům pravidla, jak postupovat, pokud by sledování příběhu pro někoho bylo psychicky příliš náročné.

Zde je několik variant, jak je možné pracovat s videem pamětníka.

1. Nechte žáky během poslechu zaznamenávat hlavní body příběhu pamětníka. Poté ve dvojicích porovnat své zápisky a vytvořit časovou osu jeho života.
2. Rozdělte video na 3 části. Po každé části zastavte a nechte žáky diskutovat ve skupinách o tom, co se právě dozvěděli a jak na něj příběh působí.
3. Zadejte žákům, aby si během poslechu poznamenali 3 emočně silné momenty z vyprávění. Poté je nechte ve dvojicích tyto momenty analyzovat – proč jsou emoční, co vypovídají o podmínkách v gulagu apod.
4. Rozdejte papíry a nechte každého žáka nakreslit scénu z příběhu, která na něj zapůsobila. Výtvary pak vystavte a diskutujte o nich.
5. Na závěr položte žákům otázky typu: Co tě na příběhu nejvíce zaujalo? Co ti přišlo nejpřekvapivější? Jaké emoce v tobě vyvolal? Jaká událost v jeho životě vedla k represím? Měl pamětník možnost se represím vyhnout?

Komentáře a tipy

Tip: Pamětníkům není vždy úplně dobře rozumět (slabý hlas, přízvuk). Proto je dobré vždy nechat současně běžet i titulky.

Tip: Pokud nemáte ve škole tablety, ale je možné využívat telefony, můžete požádat žáky, aby pro sledování příběhů vámi vybraných pamětníků používali vlastní telefony. Všechny příběhy jsou snadno dostupné přes stránky našeho projektu na [Vimeo](#).

Tip: Ověřte, že žáci příběhu porozuměli. Stačí, když v průběhu sledování nebo na konci videa položíte několik ověřovacích otázek: Kdo je člověk, který k nám mluví? Kdo byla oběť represe? Proč se dostala do gulagu? Atd.

Tip: Pokud žáky znáte delší dobu, můžete vyzkoušet experiment. Požádejte žáky, aby se rozpomenuli na nějakou důležitou událost ze života školy, kterou si nejspíš budou všichni pamatovat (např. první školní den, významná exkurze apod.). A poté se jich zeptejte např. „Jak byl ten den oblečen ředitel“, „Jakou barvu měl autobus“, „Kdo seděl v první řadě.“ apod. Odpovědi mohou žáci opět napsat na lístečky a ukázat, případně říci přímo. S největší pravděpodobností se budou mírně lišit. Tuto ukázkou můžete použít jako demonstraci toho, že člověk nemusí lhát, nicméně jeho či její vzpomínky se mohou v detailech lišit od toho, jak si událost pamatuje někdo druhý. Je to dáno tím, jak funguje lidská paměť. A proto je dobré výpověď pamětníka ověřit či doplnit o informace z dalších zdrojů. Pamětník nám zkrátka může posloužit jako jeden zdroj poznání minulosti, ale neměl by být jediný.

Tip: Kromě sledování příběhů jednoho pamětníka můžete také zvolit variantu, kdy rozdělíte třídu na skupiny a každé skupině přidělíte jiného pamětníka.

Viz metodika ZÁKLADNÍ FAKTA A SROVNÁNÍ PŘÍBĚHŮ NĚKOLIKA PAMĚTNÍKŮ. Počítejte ovšem s potřebou navýšení času.

Aktivita: Badatelský deník

Popis:

CO UDĚLAT PŘED HODINOU:

- Vytiskněte si badatelské deníky. Doporučujeme 1 deník na 2–3 žáky.
- Prohlédněte si badatelský deník, vyzkoušejte si jednotlivé stránky označené ikonou rozšířené reality AR. Rozumíte jim? Je vám vše jasné? Pokud ne, podívejte se na vysvětlující video.
- Ověřte, že máte k dispozici dostatek tabletů/mobilů, že jsou nabitě a funkční. Doporučujeme 1 tablet na 3–6 žáků.
- Nainstalujte si do všech tabletů aplikaci Gulag XR dostupnou z Google Play Store.
- Pokud jako škola umožníte žákům pracovat na svých mobilech, zajistěte předem žákovský přístup na školní wifi a nenuťte žáky využívat vlastní tarif pro stahování dat. Zde jsou základní pravidla pro použití metody BYOD (Bring Your Own Device):
 1. Stanovte jasná pravidla používání zařízení během výuky. Například kdy je mohou používat a na co. Dohlédněte na jejich dodržování.
 2. Zajistěte rovný přístup ke vzdělávání. Ne všichni žáci mají vlastní moderní zařízení. Pro tyto žáky připravte alternativu. Případně dle sociální situace ve vaší škole tuto metodu nepoužívejte!
 3. Myslete na bezpečnost. Poučte žáky o bezpečném používání zařízení a sdílení dat. Dbejte na ochranu soukromí žáků. Předpokládá se, že žáci budou zařízení sdílet. Nemůže se žák A dostat k citlivým zprávám žaka B?
 - Připravte si záložní plán pro případ technických problémů s fungováním zařízení.

POSTUP PŘI VÝUCE

1. Vysvětlíte žákům cíl a průběh aktivity. Například: vyzkoušíte si práci skutečného badatele. Tato aktivita vychází ze skutečných událostí a zkušeností výzkumníků z projektu Gulag XR z doby, kdy se sami vypravili do Ruska zkoumat pozůstatky bývalých lágrů. Příběh výzkumníka můžete sledovat na levé straně deníku, kde je v komiksově zkratce popsán příběh skutečného člověka – Štěpána a jeho přátel. Na pravé straně jsou pak záznamy z jeho deníku. Tato strana také funguje jako spouštěč rozšířené reality. Stačí si otevřít v tabletu či mobilu aplikaci Gulag XR, namířit na stránku kameru zařízení a spustí se vám rozšířená realita, která vám pomůže zodpovědět badatelské otázky uvedené na dané straně. Do deníku, případně na papír si můžete psát poznámky. Bude to rozdělení do skupin a každá skupina bude pracovat samostatně svým tempem. Každá skupina si vybere jednoho mluvčího, který na konci hodiny bude prezentovat výsledky výzkumu ostatním skupinám. Každá skupina má přidělená čísla stran deníku, které má prozkoumat. Některé stránky jsou společné pro všechny skupiny, některé jen pro jednu skupinu.
2. Předtím, než rozdělíte žáky do skupin a rozdáte jim zařízení, ukažte všem názorně, jak aplikace funguje a kde jsou uvedena čísla stran, kterých se skupina má držet.
3. Rozdělte žáky tak, aby vzniklo 6 skupin. Ideální je, když skupina není menší než 2 a není větší než 5 žáků. Pokud by žáků bylo málo, je možné rozdělit žáky například pouze do 5 skupin a jedno téma z badatelského deníku vynechat.
4. Rozdejte žákům zařízení a ujistěte se, že všechny skupiny rozumí zadání a technika funguje.
5. Práce ve skupinách – žáci pracují dle zadání v badatelském deníku, vypracovávají hypotézy a hledají odpovědi. Učitel dohlíží, pomáhá řešit problémy, ale nezodpovídá badatelské otázky místo žáků – to je jejich práce a smysl celé aktivity.

Komentáře a tipy

Tip: Instalace aplikace Gulag XR zabere necelých 200 Mb. Musíte mít tedy na tabletech či mobilech dostatek místa a aplikaci stahujte pouze tehdy, pokud jste připojeni k wifi a nemáte omezení množství přenesených dat. Proč je aplikace tak objemná? Obsahuje totiž v sobě veškerá videa, zvuky, fotografie atd., tj. v hodině už nemusíte používat internet. Což oceníte zejména v situaci, kdy žáci budou zabráněni do práce a nebude je limitovat, že třeba zrovna spadla síť a nefunguje školní připojení.

Tip: V současnosti podporujeme pouze zařízení Android. Bližší informace najdete zde: www.gulagxr.eu/komiks-a-rozsirena-realita.

O zpřístupnění aplikace na Apple store usilujeme, ale v současnosti bohužel nelze tablety iPad využít.

Tip: Pokud hodláte tablety použít v jiné místnosti než běžné třídy, ověřte, že tablety při osvětlení v daném místě dobře fungují (v silném šeru či ve tmě nemusí tablet správně spouštět rozšířenou realitu – např. pokud byste pracovali ve sklepě, večer v přírodě apod.). Stejně tak může potíže způsobit příliš ostré sluneční světlo.

6. Hlídejte čas a informujte průběžně žáky, kolik času jim ještě zbývá. Měli by mít alespoň 5 minut na to, aby společně prodiskutovali, kdo bude prezentovat závěry výzkumu a co bude chtít skupina sdělit ostatním.
7. Prezentace – každá skupina stručně shrne postup a výsledky svého šetření. Pokud vaše třída není zvyklá na tento způsob práce, je dobré si předtím vytvořit pravidla toho, co chceme, aby se při prezentaci dělo. Stačí několik základních pravidel, například:
 - Mluvčí se představí a řekne, za kterou skupinu bude prezentovat.
 - Mluvčí stručně shrne téma, cíl a postup práce své skupiny.
 - Prezentace by měla trvat maximálně 5 minut, aby se vystřídal všechny skupiny.
 - Ostatní poslouchají pozorně, nechají mluvčího domluvit a nekomentují prezentaci předčasně.
 - Po prezentaci je prostor pro 1–2 doplňující otázky pro objasnění nebo prohloubení tématu. Otázky musí být věcné.
 - Po prezentaci následuje krátké shrnutí a poděkování mluvčímu.
 - Všichni respektují odlišné názory a způsoby práce ostatních skupin. Nehodnotíme, kdo byl „nejlepší“.
 - Učitel moderuje prezentace a dbá na dodržování pravidel. Oceňuje kvalitní práci skupin. Vždy je ale lepší, když si tato pravidla vytvoří třída, než když je autoritativně nastavíte vy jako učitel.

Tip: V hodině budete pracovat s technikou. A technika se může poškodit a má tendenci nefungovat vždy, když ji zrovna nejvíc potřebujete. Ale nezapoukejte! Žáci chápou, že poruchy jsou normální součástí práce s technologiemi.

Nejlepší je připravit se. Mějte po ruce náhradní aktivity pro případ výpadku. Mohou to být texty na našem webu, videa s příběhy pamětníků či diskuzní témata. Nespoléhejte se však jen na digitální obsah. Připravte i „analogové“ možnosti – práci s textem, skupinové úkoly, debaty.

Zásadní je zachovat klid. Technické problémy neberte jako selhání, ale příležitost ukázat žákům, jak se vypořádat s nenadálou situací. Koneckonců flexibilita a improvizace jsou důležité učitelské dovednosti.

Také myslte na to, že aktivní zapojení žáků může technické obtíže pomoci překonat. Nechte žáky navrhnout řešení, jak výpadek obejít či se vzájemně podělit o funkční zařízení. Posílíte tím jejich zodpovědnost.

Držíme palce, abyste si hodinu s technologiemi užili. Pokud selžou, berte to s nadhledem. Důležité je, aby si žáci odnesli nové poznatky a zážitek. To se podaří, i když vše nebude fungovat na 100%.

Tip: Rozdělení do skupin můžete nechat na žácích, nicméně v pedagogické literatuře se jako příklad dobré praxe uvádí rozdělení do náhodných skupin. Umožňuje to spolupráci žáků, kteří spolu obvykle třeba nepracují. Můžete použít například rozpočítání na první, druhý až šestý. Vždy ale vysvětlíte žákům, k čemu je to dobré.

Tip: Ujistěte se, že žáci rozumí pojmu hypotéza. Pracujeme s ním v badatelském deníku.

Tip: Tradiční školní rozložení lavic (sedí se po dvou s uličkami mezi lavicemi) není příliš vhodné. Lepší je vytvořit 6 hnízd, kde žáci sedí naproti sobě a mohou nerušeně komunikovat. Ideálně, pokud to prostor třídy umožňuje, rozmístěte hnízda dále od sebe, aby se skupiny vzájemně nerušily – budou poslouchat videa.

FÁZE 5 / 45–60 min.

Aktivita: VR

Popis:

Tato část hodiny může být na první pohled technicky i organizačně nejnáročnější. Zdánlivá náročnost ale může souviset pouze s našimi vlastními očekáváními a perfekcionismem. Proto je důležité přistupovat k této aktivitě s otevřenou myslí a trpělivostí. Všechno nemusí proběhnout zcela hladce. I drobné technické komplikace mohou být příležitostí k učení a spolupráci ve třídě. Nebojte se improvizovat a zapojit žáky do řešení problémů. Ukážete jim tak, že i učitel se umí přizpůsobit nečekaným situacím, a tím je vlastně učíte, jak řešit problémy.

CO UDĚLAT PŘED HODINOU:

Pokud ještě nemáte zkušenosti s ovládáním zařízení Meta Oculus Quest II, můžete nejdřív zhlédnout [instruktážní video](#).

Poté budete muset do každého VR zařízení (headset) nainstalovat aplikaci Gulag XR. Návod, jak na to, připravujeme.

Všechny headsety plně nabijte a připravte si nabíječky také do hodiny.

Pokud můžete ve třídě používat internet, připojte všechny headsety k wifi síti ve třídě. [Návod je zde.](#)

Vyzkoušejte si aplikaci Gulag XR sami na sobě. Pokud budete učit v tandemu, měl by s tím samým projít i váš kolega.

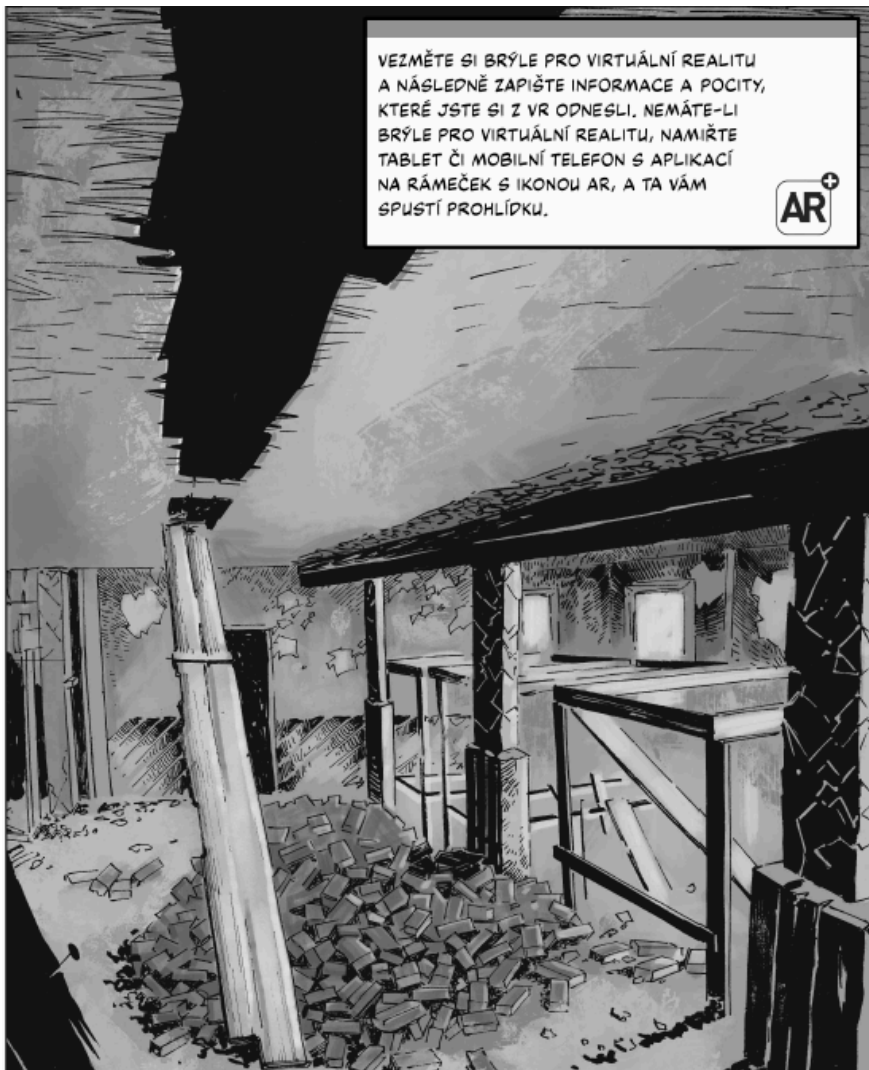
Domluvte si ve škole prostory, které budete moci využívat nad rámec třídy (např. chodba, tělocvična).

POSTUP PŘI VÝUCE

Varianta 1

Žáci dosud pracují svým tempem ve skupinách na badatelském deníku.

Až se žáci dostanou na tuto stranu v komiksu, pravděpodobně se vás zeptají, co mají dělat. Nyní je čas, kdy s nimi můžete zahájit prohlídku ve VR. Jak na to:

1. Vyzvěte danou skupinu, aby vás následovala na jedno z míst, které jste si vyhradili pro práci ve VR, např. na chodbě.
2. Stručně vysvětlíte žákům, že je čeká prohlídka několika scén ze života v gulagu ve VR. Cílem je upřesnit či doplnit jejich bádání z badatelského komiksu. Uvidí rekonstrukci tábora, která odpovídá archeologickým nálezům z Mrtvé trati a stavu zhruba z 50. let 20. století. Jednotlivé scény jsou časově omezeny a po uplynulé době se automaticky přepnou na další. Úkolem žáků je pouze pozorovat (mohou se pohybovat, ohlížet, sklánět) a poslouchat doprovodný komentář. Komentář byl vytvořen na základě vzpomínek skutečných vězňů.
3. Vysvětlíte žákům, že v ojedinělých případech může VR způsobovat nevolnost, motání hlavy či jiné potíže. V takovém případě stačí si sundat headset z hlavy, být v klidu na jednom místě a dívat se do dálky.

Komentáře a tipy

Tip: Výuka s VR vyžaduje místo, kde se žák bude moci volně pohybovat v prostoru min. 2 x 2 metry (ideálně více). Ideální je, když to bude prostor, kde žák nebude středem dění (např. vedle katedry), kde žák nebude moci spadnout (schodiště), zakopnout, narazit do předmětů (aktovky), případně jej nebudou ohrožovat kolemjdoucí.

Pro výuku v běžné třídě je třeba mít takových stanišť několik (vždy jedno staniště na jeden headset). Nabízí se např. místo za lavicemi (tj. nejvzdálenější místo od učitele), případně jsou vhodné školní chodby. Často bývají dostatečně široké a jsou odloučené od dění ve třídě. To je důležité proto, aby skupina, která je zrovna ve VR, měla klid na svou prohlídku a nebyla pod drobnohledem třídy. Zároveň pro práci třídy je dobré, když její pozornost nesvádí pohled na žáky, kteří jsou zrovna „v gulagu“.

Tip: Ověřili jsme si v praxi (i na dospělých), že toto je častá reakce, když vidíme někoho ve VR. Lidé se snaží všelijak „bafat“ a dotýkat se člověka, který právě nevidí a neslyší dění kolem sebe. Vymyslete společně s žáky pravidla, která tomu zabrání.

4. Vysvětlíte žákům, že žáci, kteří zrovna nemají headset na hlavě, pomáhají žákovi ve VR. Dbají na jeho bezpečnost, kontrolují, že žák nemůže do ničeho narazit, zároveň nevstupují do zóny VR.
5. Vysvětlíte žákům základní principy ovládání VR (v rukou máme kontrolery, tlačítka na pravém kontroleru se můžeme teleportovat a brát některé předměty do ruky).
6. Poté, co zážitkem projde první žák, řekněte mu, že nyní je jeho úkolem vysvětlit principy ovládání a pohybu ve VR dalším členům skupiny. V tuto chvíli můžete skupinu opustit a věnovat se dalším skupinám.
7. Poté, co zážitkem prošla celá skupina, nahlásí to učitelu a vrací se zpět k práci nad badatelským deníkem.

Varianta 2

V okamžiku, kdy se první skupina (či více skupin) dostane na toto místo v badatelském deníku:

1. Vylosujte jednoho či více žáků (skupinu), kteří budou průvodci gulagem. Ideálně, aby ve skupině byli zástupci ze všech skupin.
2. Této skupině vysvětlíte práci ve VR dle Varianty 1. Jejich úkolem poté bude představit prohlídku všem ostatním žákům. Dejte jim prostor na samostatnou prohlídku.
3. Ve chvíli, kdy si vylosovaná skupina prošla prohlídku, přerušte práci ostatních skupin a řekněte, že je čas na společnou prohlídku virtuální rekonstrukce tábora Gulagu pro všechny žáky. Průvodcem jim bude vylosovaná skupina.
4. Připravte headset pro vysílání dle [tohoto návodu](#).
5. Řekněte žákům ve vylosované skupině, že nyní je jejich úkolem všechny ostatní provést VR zážitkem. Díky tomu, že máte propojený headset se svým počítačem, můžete přes projektor promítat to, co právě žáci dělají ve virtuální realitě.

Tip: Zóna VR je prostor, který vytvoříte před předáním headsetu žákům. Ohraničuje prostor, kde se žáci mohou bezpečně pohybovat. Pokud by se posunuli za mez tohoto prostoru, aktivuje se kamera v headsetu a žák uvidí reálný prostor kolem sebe. Důležité je, aby žák měl po dobu pobytu v zóně VR v rukou oba kontrolery a aby do daného prostoru nikdo nevstupoval. V opačném případě se aktivuje v headsetu vizuální mříž, případně kamera, a žák ve VR neuvidí to, co by měl vidět.

Tip: Průchod VR můžete [zhlédnout zde](#).

Tip: Jak na situaci, kdy žáci pracují ve skupinách, část pracuje s badatelským deníkem a část je ve VR? Nám se osvědčilo, když postup práce ve VR vysvětlíme vždy jen prvnímu žákovi ve skupině a poté ho pověříme, aby své zkušenosti zprostředkoval dalšímu žákovi. Vzniknou tak vcelku samostatné skupinky pracující ve VR, které není potřeba řídit. Vzájemně si pomáhají a předávají si zkušenosti. Váš vstup je nutný pouze v případě, kdy např. něco nefunguje, případně, když nastanou rozepře uvnitř skupiny („Už jsi tam moc dlouho, já chci taky!“).

Tip: Dobré je, když skupinu instruujete, že poté, co zážitkem ve VR prošli všichni ze skupiny, věnuje se jeden ze skupiny další skupině.

Tip: Co dělat, když dvě skupiny současně dospějí na stránku v komiksu, kde je zmíněno VR? Průběžně sledujte jednotlivé skupiny na VR stanovištích, dohlédněte na to, aby se ve VR nezdržovaly zbytečně dlouho (například opakovaná prohlídka), a průběžně do VR posílejte další skupiny. Pokud skupina dospěla v komiksu ke stránce s VR, ale zrovna není volné VR stanoviště, může skupina pokračovat v práci, a prohlídku ve VR začne, až bude volno.

Tip: Co dělat, pokud VR selže? Pokud z jakéhokoliv důvodu prohlídka VR není možná (selže headset, nedostatek času), je vždy možné prohlídku ve VR nahradit prohlídkou virtuálního průchodu ve formě videa v AR a pokračovat dále v práci. Žáci sice budou ochuzeni o zážitek, nicméně hlavních cílů hodiny bude možné stále dosáhnout.

Tip: Pokud použijete funkce vysílání z headsetu do počítače, pak v závislosti na kvalitě wifi může dojít ke zpoždění v přenosu, případně výpadkům. Chcete-li vysílání využít, je dobré si tuto možnost vyzkoušet před hodinou.

Tip: Pokud umožníte pouze jedné skupině si projít VR, je potřeba to zdůvodnit ostatním žákům. Z naší zkušenosti stačí, když otevřeně zmíníte např. časové důvody a zároveň žáky vylosujete náhodně.

Aktivita: Reflexe

Popis:

Reflexe na konci hodiny o sovětských represích je důležitá, protože žákům pomůže lépe strukturovat a zažít si získané poznatky o fungování totalitního systému. Donutí je shrnout si hlavní fakta i osudy konkrétních lidí. Zároveň je nutí zamyslet se nad dopadem existence gulagů na jednotlivce i celou společnost a propojit tyto události se současností. Žáci si tak mohou uvědomit hodnotu lidských práv a svobod. Mají prostor vyjádřit vlastní postoje k tématu a položit doplňující otázky. Vy jako učitel/ka získáte zpětnou vazbu o porozumění látce.

Zde jsou tipy, jak na reflexi:

- Pokud jste pracovali ve fázi evokace s myšlenkovou mapou, využijte ji. Nechte žáky do myšlenkové mapy doplnit jinou barvou 5 klíčových slov, která jim utkvěla z hodiny. Následně diskutujte, proč vybrali právě tato slova a jak se prohloubila míra jejich poznání sovětských represí oproti situaci před 40 minutami.
- Pokud jste pracovali v rámci evokace s otázkou „Proč bychom se vůbec o sovětských represích měli učit?“, pak ji položte znovu a požádejte několik žáků, aby reflektovali svůj posun.
- Položte 3 otevřené otázky: Co nového jste se dozvěděli? Jak na vás zapůsobil příběh pamětníka? Informace, které jste zjistili v badatelském deníku? Jaké otázky téma vyvolalo? Dobré je také zmínit tři otázky, které měly žáci formulovat na konci badatelského deníku. Nechte stručně reflektovat ústně či na papír.
- Na tabuli napište „Nejdůležitější poznatky“ a „Otázky k zamyšlení“. Vyzvěte žáky, aby volně doplňovali nápady. Nakonec shrňte a okomentujte příspěvky.
- Zeptejte se na 1–2 věci, které žáky nejvíce zaujaly, a 1–2 otázky, které je napadly. Nechte prostor pro sdílení.
- Anonymní reflexe na papírek – 1 věc, která mě zaujala + 1 otázka k tématu. Kdo chce, může sdílet, kdo nechce, může nalepit na flipchart nebo tabuli.
- Požádejte žáky ve dvojicích nebo menších skupinkách, aby společně vytvořili návrh krátkého textu o sovětských represích, který by se mohl objevit v nově připravované výstavě o Gulagu (podobný úkol měli žáci v badatelském deníku, proto je možné zde na něj navázat).

Pokud máte čas a jste na to zvyklí, můžete vyslovit otázky, např.:

- *Co mi tato hodina dala?*
- *Za co bych chtěl pochválit kohokoli v této místnosti (včetně sebe)?*
- *Co podle mě zapříčinilo takové zlo?*
- *Je téma Gulagu ještě dnes důležité?*
- *Co by se dalo udělat pro uctění obětí represí?*
- *Co můžu udělat já, aby se něco podobného neopakovalo?*

Vyzvěte žáky, aby se pohodlně usadili v kruhu. Počkejte, až se ztiší, a vezměte si „mluvící kámen“. Mluvící kámen znamená, že mluvit může jenom ten, kdo má daný předmět v ruce. Mluví stručně a pouze k věci. Stručně zrekapitulujte jednotlivé části dnešní hodiny. Požádejte žáky, aby se (kdo chce) vyjádřili k otázkám či sdělili ostatním cokoli, co považují za důležité a co se váže k tématu. Kdo nechce mluvit, předá kamínek dál a nebude k tomu nikým nucen.

Reflexe může přinést cennou zpětnou vazbu jak pro vás, tak pro žáky. Nebojte se zeptat a společně hledat odpovědi na otázky kolem nových forem vzdělávání.

Z naší zkušenosti vyplývá, že důležitá je autentičnost učitele. Pokud učitel uzná, co se mu v hodině nepovedlo nebo s čím nemá tolik zkušeností, obvykle to nevede ke ztrátě respektu u žáků. Naopak to může posílit důvěru a vzájemný respekt ve třídě. Učitel tak dává najevo, že i on se neustále učí a vyvíjí. Otevřenost k reflexi vlastní práce je pro žáky dobrým příkladem. Nemusíte se tedy bát připustit, že něco nešlo úplně podle plánu.

Komentáře a tipy

Tip: Pokud jste si jako evokační aktivitu vybrali V-CH-D (vím-chci se dozvědět-dozvěděl jsem se), je dobré ji využít i zde pro formulaci sloupce „Dozvěděl jsem se.“ Viz samostatná metodika „Evokace“.

Tip: Důležitou součástí této hodiny je spolupráce a komunikace. V průběhu hodiny si všimněte, co se děje ve skupinách. V reflexi pak můžete položit i otázky na spolupráci a komunikaci, případně ocenit momenty, kterých jste si všimli. Může se stát, že například některá skupina nebyla příliš úspěšná ve vlastním historickém bádání, ale třeba příkladně komunikovala, spolupracovala, pomáhala vám s řešením technických problémů, dokázala si dobře rozdělit práci, udělala velký pokrok oproti stavu znalostí na počátku apod. To vše jsou velmi zásadní aspekty výuky, možná i důležitější než samotná historická materie.

Tip: Pro mnohé žáky se bude jednat o první zkušenost s výukou s využitím AR a VR. To je skvělá příležitost k tomu reflektovat také tento způsob výuky.

Můžete se žáků zeptat:

Jak na vás působilo použití moderních technologií při výuce?

Překvapilo vás to, nebo jste už podobnou zkušenost měli?

Pomohlo vám to lépe porozumět probíranému tématu? Proč ano/ne?

Co se vám na této formě výuky líbilo/nelíbilo a proč?

Představujete si, že by se takto daly učit i jiné předměty/témata? Jaké a proč?

Uvědomujete si, že za vznikem těchto AR a VR komponentů je práce mnoha lidí po dobu několika let? Je reálné, aby to učitel vytvářel pro každou hodinu?

Které hlavní principy této výuky vás zaujaly a proč?

Co z toho by podle vás mohl učitel využít i při běžné výuce bez speciálních technologií?

Reflexe může přinést cennou zpětnou vazbu jak pro vás, tak pro žáky. Nebojte se zeptat a společně hledat odpovědi na otázky kolem nových forem vzdělávání.

HODNOCENÍ

Kriteriální hodnocení žákovského pokroku je při výuce (nejen) o sovětských represích důležité, protože umožňuje učiteli lépe diagnostikovat úroveň porozumění žáků klíčovým faktům, rozvoj jejich historického myšlení a postoje k etickým hodnotám. Reflexe naplnění kritérií také poskytuje zpětnou vazbu pro další výuku. Věříme, že máte nastaven svůj vlastní systém hodnocení odpovídající vašim cílům. Zde uvádíme námět, jak je možné například nastavit systém hodnocení včetně možných příkladů žákovských odpovědí. Předpokládáme tři úrovně zvládnutí tématu.

ZÁKLADNÍ ÚROVEŇ

Popis kritérií:

Žák dokáže uvést pouze základní fakta o fungování gulagů. Pouze velmi rámcově je zařadí do historického období existence SSSR. Uvede stručný příběh konkrétního vězně. Vztah příčin a důsledků vnímá povrchně. Neprojevuje výraznější zájem o problematiku porušování lidských práv a demokratických hodnot. Žák nedokáže formulovat výzkumnou otázku (například proč vězni neutíkali) či jenom velmi vágně. Při práci s otázkami v badatelském deníku žák není schopen přinášet vlastní hypotézy. Pokus o verifikaci je minimální, žák čeká na to, co mu řekne učitel nebo ostatní ve skupině.

Příklad projevu žáka:

„Gulagy byly v Rusku, protože tam byl Stalin a nutil lidi tvrdě pracovat. Pan Novák tam byl uvězněn.“

STŘEDNÍ ÚROVEŇ

Popis kritérií:

Žák umí popsat fungování gulagů, časově je zařadit do období stalinismu a je schopen rozlišovat mezi několika druhy represí. Analyzuje konkrétní příběh vězně. Dokáže popsat několik příčin a důsledků represí. Diskutuje o problematice a pokládá otázky. Projevuje částečné pochopení pro hodnoty demokracie a lidských práv. Žák dokáže formulovat výzkumnou otázku (např. Jaké byly hlavní důvody, proč vězni z gulagů téměř neunikali?), i když ne zcela přesně. Při práci s otázkami v badatelském deníku se pokouší vymýšlet vlastní hypotézy, ale potřebuje v tom vést. Verifikace hypotéz je povrchnější, opírá se spíše o obecné domněnky, nikoliv o dostupné zdroje.

Příklad projevu žáka:

„Vězni v gulazích pracovali v nelidských podmínkách. Nejhorší to bylo za vlády Stalina. Pan Novák byl vězněn na základě vykonstruovaného obvinění. Myslím, že to bylo nespravedlivé. Není to porušování lidských práv?“

VYSOKÁ ÚROVEŇ

Popis kritérií:

Žák dokáže detailně popsat fungování gulagů, rozlišuje mezi různými druhy represí. Dokáže vysvětlit historické souvislosti jejich vzniku a vývoje, včetně příčin a důsledků. Popíše, jak se represe měnily v čase. Analyzuje konkrétní osudy vězňů a reflektuje je z etického hlediska. Aktivně diskutuje o tématech demokracie, svobody a lidských práv. Žák dokáže formulovat jasnou, konkrétní a dobře definovanou výzkumnou otázku vztahující se k zadanému tématu (např. Jaké konkrétní faktory zapříčinily, že úteky vězňů z gulagů byly vzácné?). Aktivně vytváří vlastní hypotézy při práci s badatelským deníkem. Při verifikaci hypotéz se snaží opírat o dostupné prameny, nikoliv jen vlastní domněnky. Případně nabízí možnosti, jak by se daly hypotézy ověřit. Žák prokazuje schopnost hlubší analýzy a kritického myšlení.

Příklad projevu žáka:

„Gulagy byly tábory v Sovětském svazu, kam posílali lidi na nucené práce. Začaly vznikat po revoluci, když se komunisti dostali k moci. Nejdřív šlo hlavně o jejich odpůrce, ale pak za Stalina se to rozšířilo a mohl tam skončit kdokoli, kdo se jim nelíbil nebo s nimi nesouhlasil. V době, kdy probíhala kolektivizace a budování továren ve 30. letech, zavírali spoustu lidí. Museli tam dělat těžkou a nebezpečnou dřinu, často někde na Sibiři nebo při stavbě továren. Hodně jich tam umřelo.“

Jedním z vězňů byl pan Novák, obyčejný dělník a dokonce komunist. Zatklí ho a obvinili, že je vyzvědač, i když to nebyla pravda. Strávil pět let v pracovním táboře na Sibiři, kde onemocněl tuberkulózou. Když ho pustili, už nemohl normálně pracovat a živil se, jak se dalo. Jeho příběh ukazuje, jak celý ten režim porušoval lidská práva a ničil lidem životy. Z morálního hlediska je to hrozné. Proto je důležité bránit demokracii a svobodu, aby se takové věci už nestaly.“

Protože se tato aktivita zaměřuje i na spolupráci a prezentaci, zde nabízíme možná kritéria hodnocení těchto aspektů. Je důležité mít na paměti, že žák, který se např. v kognitivní oblasti pohybuje na vysoké úrovni, může být v kategorii spolupráce na nízké úrovni apod.

ZÁKLADNÍ ÚROVEŇ

Při práci ve skupině se zapojuje minimálně. Při prezentaci dokáže uvést jen některá zjištění své skupiny.

STŘEDNÍ ÚROVEŇ

Aktivně spolupracuje ve skupině. Při prezentaci shrne hlavní poznatky a postup práce.

VYSOKÁ ÚROVEŇ

Je aktivním členem skupiny, pomáhá ostatním. Prezentuje jasně a výstižně výsledky práce. Klade doplňující otázky.

Spolufinancováno
z programu Evropské unie
Erasmus+

Podpora Evropské komise při tvorbě této publikace nepředstavuje souhlas s obsahem, který odráží pouze názory autorů, a Komise nemůže být zodpovědná za jakékoliv využití informací obsažených v této publikaci.

